

המודעות למחלות אלרגיה ואוטואימוניות

הכנסת הטיפוליים הביולוגיים השונים כגון נוגדנים כנגד TNF או נוגדנים המסלקים תאי B מדם פריפרי הביאו אף הם עידן חדש בטיפול במחלות האוטואימוניות השונות.

• • •

- האיגוד הישראלי לאלרגיה ואימונולוגיה קלינית קיים כבר עשרות שנים. הוא כולל בתוכו רופאים מומחים, חוקרים ועובדי מעבדה. תפקידי האיגוד הם רבים, ואציין רק חלק מהם:
- לשמור על רמה גבוהה של ידע בסיסי ומעשי בתחומים אלה.
- לחנך דור חדש של אלרגולוגים ואימונולוגים קליניים.
- להפיץ את הידע והמודעות למחלות אלו בקרב רופאי הקהילה ולהדק את הקשר עמם.
- להגביר את המודעות של ציבור החולים למחלות אלה, דבר שיביא לאבחון מהיר יותר של חולים וטיפול מוקדם בהם.

בימים אלה האיגוד עוסק בבניית תוכנית שיתוף פעולה עם איגודים אחרים, כגון איגוד הרופאים הראומטולוגיים, רופאי עור, ריאות וא"ג. בעקבות שיתוף פעולה זה יתקיימו בקרוב כנסים משותפים ויחבורי נירות עמדה משותפים, דבר שיהיה לתועלת לכלל ציבור הרופאים והחולים גם יחד.

בימים אלו יוצא לאוויר אתר האינטרנט של האיגוד ב"לבושו החדש", מעוצב ומלא חומר על אודות האיגוד. כל הפעולות הללו מחזקות את מעורבותו של האיגוד בעשייה היומיומית בשדה הרפואה. זהו הגיליון הראשון של "עיתון העדכונים של האיגוד לאלרגיה ואימונולוגיה קלינית". עיתון זה עתיד לצאת לאור כארבע פעמים בשנה, בתמיכת ההסתדרות הרפואית בישראל, והוא ישמש במה לעדכונים שוטפים במגוון התחומים שבהם עוסק האיגוד: אלרגיה, אימונולוגיה בסיסית, חסר חיסוני, מחלות אוטואימוניות ועוד. עיתון האיגוד יגיע לכל חברי האיגוד ולכל רופא המעוניין להתעדכן בתחומים אלו.

במת העיתון פתוחה בפני כל חברי האיגוד הנ לכתבה והן להבעות דעה בנושאים המעסיקים את האיגוד.

חוברת זו יוצאת לקראת הכנס השנתי של האיגוד, שיתקיים בתאריכים 29–31 באוקטובר 2009. בכנס זה יוצגו עבודות רבות שבוצעו במרכזים שונים בארץ. כמו כן יתארחו בכנס חוקרים מחו"ל, דבר המצביע על הקשר ההדוק שאנו מקיימים עם איגודים נוספים בעולם.

לסיום, ברצוני לברך את כל חברי האיגוד ומשפחותיהם בברכת שנה טובה.

פרופסור אליאס טובי

יו"ר האיגוד הישראלי לאלרגיה ואימונולוגיה קלינית

בתחילת המאה הקודמת היה השימוש במושג "תגובה אוטואימונית" אסור בהחלט. רוב האימונולוגים אז נמצאו תחת ההשפעה המדעית האדירה של חתן פרס נובל, המדען הגדול פול ארליך, שהאמין בכל מאודו שהמערכת החיסונית שלנו אינה מסוגלת להגיב/לתקוף את עצמה ולגרום לנזק דלקתי כלשהו כתוצאה מתגובה זו.

באותה התקופה התקדם המחקר על מחלות ממאירות. בשנות הארבעים של המאה הקודמת התפתחו אמצעי טיפול מתקדמים כגון הטיפול הקרינתי. בשנים אלו נכנס הטיפול באמצעות פניצילין, שנתן מענה לרובבות שעד אז מתו ממחלות זיהומיות, ובלי להפחית מחשיבות ההתקדמות הזו בשטחי רפואה אלו, נותר הנושא של מחלות אוטואימוניות ואלרגיות באפלה.

רק בסוף שנות החמישים העזו מדענים כמו נואל רוז מבאפלו שבארצות הברית להצהיר בפה מלא שאכן קיימת תגובה אוטואימונית כנגד מרכיבים עצמיים, ושהתגובה הזו גורמת לעתים למחלה אוטואימונית.

בתקופה זו תוארה לראשונה מחלת ה־Auto Immune Thyroiditis. זו הייתה ההתחלה, אמנם מעט באיחור, אבל המסע לתוך התחום של אימונולוגיה קלינית ואלרגיה יצא אז לדרך והמשך ידוע. כמה נקודות ציון:

ההתקדמות הגדולה בתחום האלרגיה ובהבנת מנגנוני החיסון הביאו לשימוש רחב באימונוטרפיה, דבר ששינה את פני הטיפול במחלות אלרגיות. לאחרונה גוברת ההתעניינות בחיסון תת־לשוני, שאמנם ההסכמה לגביו עדיין אינה מגובשת, אך זו היא התקדמות נוספת וחשובה בתחום זה.

בנוסף ראוי לציון הטיפול בתרופות חדשניות, כגון הנוגדן כנגד IgE או מתן תרופות חוסמות ליקוטרינים, שהוסיפו הרבה לאיכות הטיפול באסתמה.

בתחום המחלות העוריות, כגון הדרמטיטיס האטופית והחרלת הכרונית, ראוי לציון את פריצת הדרך במתן ציקלוספורין מקומי ופומי שנתנו מענה לחולים רבים הסובלים מביטוי קליני קשה של מחלות אלו.

גם בתחום המדע הבסיסי מתבצעות ומתפרסמות עבודות המצביות על התפקידים השונים של תאי הפיטום בתהליכי דלקת שאינם נובעים מתהליכים אלרגיים. לאחרונה מתבהרים יותר מנגנונים חדשים המשתתפים בתהליכי דה־גרנולציה של תאים אלו. ממצאים אלו מבססים את חשיבותם של תאי הפיטום במחלות זיהומיות ובתהליכי דחיית שתל.

באשר למחלות אוטואימוניות, הרי שגם כאן פורסמו עבודות מחקר השופכות אור על התפתחות מחלות אלו. מחלות חדשות הוגדרו בעקבות הימצאותם של נוגדנים כנגד מרכיבים תוך תאיים, כגון anti P-Ribosomal abs^t ANCA, anti Cardiolipin. ממצאים אלו אפשרו הבנה וטיפול נכונים יותר במצבים של קרישיות יתר או וסקוליטיס במחלות האוטואימוניות השונות. בעקבות התיאור של נוגדנים כנגד פוספוליפידים שונים תואר לראשונה המצב Anti Phospholipid Syndrome, שבמהרה תואר כמצב האוטואימוני השכיח ביותר מבין כל המחלות האוטואימוניות.